

Ale román také umožňuje uvědomit si, že způsoby a mravy jsou mnohem odolnější než názory a že i ve společnosti oddané rovnostářským teoriím přetrvávají sympatie k aristokracii. Ta stále vzbuzuje obdiv svými vybranými způsoby a tím, že cítí povinnost učinit lidské vztahy příjemnými a zdvořilými. Takže vidíme, že v měšťanských a republikánských společnostech přetrvává umění konverzace, vytříbenost chování a koketnost ve vystupování. Aristokracie působí přitažlivě i na samotné romanopisce, kteří si jsou vědomi toho, že vybrané způsoby, jakožto doplněk společenského života, jim mohou být námětem. Literatura totiž žije z forem a tradic, vyzdvihuje navíc jedinečnost některých lidí, ze kterých udělá hrdiny, a popírá možnost nepopsané duše tím, že se odvolává na minulost, na předky a tedy na důležitost předávání a dědičnosti. Nemůže se tudíž zcela úplně ztotožnit s ideologickým převratem demokracie a upíná se na některé formy z minulosti. Z toho důvodu je zajímavé pozorovat, jak nám ukazuje autorka, jaký může být rozdíl mezi posunem v myšlení a posunem v pojetí společenských vztahů: v díle Hřích pana Antonína (*La pêche de Monsieur Antoine*) dochází George Sandová ke stavbě utopické společnosti, která se paradoxně snaží dosáhnout aristokratického života pro všechny, takže se domnívá, že vybrané způsoby mají svůj smysl i v demokratickém světě.

Odpor proti nástupu nového světa se v románech projevuje dvěma hlavními vektory: náboženství a ženy. Katolické vyznání bylo paradoxně obnoveno Revolucí, protože staví do protikladu svoji stabilní nadvládu proti poblouznění způsobeném Revolucí. Svůj vliv uplatňuje prostřednictvím šlechty. Ta obnovuje zápal pro vyznávání svého kultu a předstírá soucit tím, že se staví do pozice utěšovatele nešťastníků. Moc katolického vyznání se může dokonce dostat až na pole politiky a vytvořit ozbrojenou sílu a nástroj k vynucení si poslušnosti lidu. Román *Dobytí Plassansu* (*La Conquête de Plassans*) od Emila Zoly znázorňuje vzrůstající působení církve na lidské vědomí a ukazuje, jak se církev může vmísit do politických záležitostí a dokonce je i ovládat. Navíc v odboji, který proti sobě staví starý a nový svět, hraje významnou roli ženská populace. To ona má nejcitlivější vztah k náboženství, zachovává tradice a ohrnuje nos nad úplným opuštěním minulosti. Historička vidí v Delphine, od Germaine de Staël, autorčino přesvědčení, že ženy jsou soucitné bytosti a vědí lépe než muži, nakolik je třeba být umírněný. Tím se staví proti těžkým následkům, které obnáší příliš prudká změna.

Celkově velmi dobré, některé sporné body jste si sama zodpověděla (poznámky)